

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Canada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (April 15-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

DENUNCIJANTJE ZANJEJO BLAMAŽO ZA BLAMAŽO.

Kadar monarhistični kimovci okoli cerkve sv. Štefana govore, da bodo kmalu zaprli eksekutivo "Jugoslovanskega republičanskega združenja" in vse urednike, ki zagovarjajo načelo, da naj Jugoslavija dobi republikansko formo vlade, tedaj so naši monarhisti, pravzaprav voditeljski monarhističnih kimovcev, izvršili umazano, lažljivo in obrekovalno denunciacijo.

Ti "voditeljski" monarhistov mislijo, da so razmere v demokratični republiki take kot v bivši stari in skozinskoz gnili in korumpirani Avstriji, ko je vladal še pokojni in avtokratični Francjožef. To je vzrok, da se ne morejo odvaditi denunčijaških navad in da se jih te navade drže kot železna srajca.

Kdo naj sešteje vse podle denunciacije, ki so jih izvršile podle monarhistične duše, ki smatrajo sebe za velike in poklicane voditelje, odkar je pričela svetovna vojna? Takih podlih dejanj je bilo izvršenih veliko, ki so končala vsa z blamažo za denuncijante. Če bi imeli ti denuncijantje iskrico časti v sebi, bi se že zdavnej poskrili sramu in se ne prikazali nikdar več v javnost.

Ali denuncijant ne pozna sramu in neki pregovor pravi, da je denuncijant največji lopov med vsemi lopovi, ker hoče za lažmi in obrekovanji škodovati svojemu nasprotniku. In ta pregovor je resničen!

Monarhistični denuncijantje in oboževanci Francjožefa so bili vajeni v stari domovini, da je takoj po izvršeni denunciaciji prilomastil žandar v hišo žrtve njih podle denunciacije in jo odgnal v zapor, kjer je morala čakati na preiskavo in včasih presedeti par mesecev, da je dokazala svojo nedolžnost. Ti denuncijantje kljub svojemu večletnemu bivanju v Ameriki še niso prišli do spoznanja, da je med Združenimi državami in staro, korumpirano Avstrijo tako veliko razlika, kot med dnevom in nočjo. V Združenih državah se oblastveni organi prepričajo najprvo, koliko je resnice na denunciaciji, preden podvzamejo kakšne korake, v stari; gnili Avstriji je bil po izvršeni denunciaciji takoj žandar v hiši, ki je odgnal žrtev denunciacije v zapor. In ta resnična razlika ne gre monarhističnim denuncijantom v glavo, zato pridno denuncirajo kljuli vsem dozdam doživelim blamažam naprej in tjevdan.

Nekaj dni po pričeti kampanji za milijondolarski sklad, ki služi za legalno obrambo pravic Jugoslovancev in legalno kampanjo za uresničenje jugoslovanske federativne republike, je šel okoli cerkve sv. Štefana glas, da kmalu zapro vse člane eksekutive J. R. Z. (bivšega S. R. Z.). Neko monarhistično trobilo je gobezdalo, če ne dajo za odpomoč \$5,000, je dokaz, da je ta organizacija boljševiska.

Ta znamenja so govorila, da so monarhistični "voditeljski" zopet izvršili umazano denunciacijo, toda nihče ni vedel povedati, kakšno lumparijo so zopet napravili in kje so denuncirali.

Stari in modri Ben Akiba se ni zmotil, ko je rekel, da pod solncem ne ostane nič prikrita, kajti denunciacija je prišla na dan. Denuncirali so vrle Clevelandčane pri American Yugoslav Reliefu v New Yorku, da so nabrali večje vsoto za odpomoč in jo porabili v politične svrhe. Pri American Yugoslav Reliefu so se informirali, koliko je resnice na tej podli in lažnjivi denunciaciji, in ko so izvedeli resnico, je American Yugoslav Relief dal odgovor, ki bi pametne in poštene ljudi spametoval, da so izvršili veliko krivico.

Monarhistični denuncijantje so mirno spravili to moralno zausnico, ravnaoč se po načelu vseh nizkotnih ljudi, če nam ni sedaj posrečilo, nam mogoče ne izpodleti prihodnjic.

Okoli cerkve sv. Štefana zopet kroži vest, da v kratkem zapro vse člane eksekutive J. R. Z.

Ali so monarhistični "voditeljski" zopet izvršili novo denunciacijo? Mogoče! Ali monarhistični "voditeljski" izrabljajo to govorico, da strašijo ljudi, da se ne pridružijo gibanju za jugoslovansko federativno republiko? Mogoče je tudi to! Na ta vprašanja bi seveda najložeje odgovorili monarhistični "voditeljski" sami kot očetje takih govoric. Odgovorili ne bodo in pridržali bodo svoje temne in zarotniške naklepe zase.

Eksekutiva J. R. Z. se ne boji njih podlih denunciacij in njih zarotniških naklepov, ker so njena dela jasna, jih ne skriva pred nikomur in ker soglašajo z obstoječimi zakoni.

Tako je gospodje denuncijantje! Kar denuncirajte, lažite in obrekujte še nadalje in pri tem pogledajte še sebe dobro v zrcalo in naši boste precej gnoja.

Videli boste človeka, kateremu ni smrdel denar, čeprav je prihajal od Dumbe. Vzrli boste bitje, ki je imelo na steni sliko Francjožefa in grozilo nekdanjim avstrijskim rezervistom, da jih čaka težka kazen, če se ne zglašijo pri avstro-ogrskem konzulu, dasiravno je bitje ameriški državljani. In če boste še bolj pazno gledali v zrcalo, boste našli še več takih človeških smeti, ki so bile pripravljene za denar izvršiti vse za staro avstro-ogrsko monarhijo, in ravnotako so zdaj pri volji storiti vse, seveda za denar, za novo monarhijo. Spoznali boste, da ste "prosti sulčarji", ki ste naprodaj onemu, ki vas plača — ljudje brez načel in značaja.

Razno.

Ene vesti manjka letos z Dunaja.

Dunaj. — Dokler je še živel Frane Jožef in še lani, ko se je Karl držal za en vogal prestola, je bilo navadno poročano na vsak veliki petek z Dunaja, kako je cesar na veliki četrtki umil noge dvanajstim starčkom, navadno beračim, ki so jih pobrali na cesti. (Ko je bil monarh gotov z umivanjem, so takoj drugi umili njegove roke in zdravniko so ga vsega disinficirali, da se ga ne bi prijel kakšna uš ali bolezen!) Letos ne bo te vesti in — nikdar več. Cesarski dvor je letos zaprt in v njem strašijo le še duhovi. Sic transit gloria mundi!

Irski sede poslanci vladne stranke: "Vi ste morilec! Zadnje vojne še niste končali, a že delate intrige za novo vojno."

Pazniki so takoj odstranili ženke, tedaj je pa zavpila tretja: "Angleško delavstvo hoče sovjet!"

Silvija Pankhurst, hči znane voditeljice sufražetk, je bila med tremi demonstrantkami.

London. — Andrew Bonar Law, vladni voditelj v parlamentu, je izjavil v torek, da ni treba misliti, da bo Anglija takoj po sklenjenem miru podelila home rule Irski.

Limerick, Irsko. — 15,000 delavcev je v stavki, ko je bilo v tem mestu proglašeno vojno stanje. Vojaške čete so zastražile vse mostove, ki vodijo čez reko Shannon v mesto.

Belgija zahteva 35 milijard frankov odškodnine.

Brusel. — Centralni industrijski odbor, ki je ocenil škodo, katero je povzročila Nemčija belgijski industriji, poroča, da škoda znaša 35 milijard frankov, katero mora Nemčija povrniti. Škoda na materialu je ocenjena po zdaj obstoječih cenah.

"Karte na mizo!" zahtevajo francoski socialisti.

Pariz. — Socialistični poslanci v francoskem parlamentu zahtevajo, da vlada predloži zbornice vse podrobnosti mirovne pogodbe, predno je predložena Nemčiji. Albert Bedouce svetuje, da vsi socialistični poslanci resignirajo, ako se vlada ne pokori tej zahtevi.

Francoska in italijanska buržoazija se oborožuje.

Pariz. — Splošni nemir in bojazen pred socialno revolucijo je opaziti vsepovsod. Tudi v Parizu se je pojavil strah pred ljudsko vstajo. Nekatere bogate rodobine so se preselile iz mesta nekam na deželo, ker pričakujejo, da izbruhne revolucija že 1. maja. Dasiravno še ni nobenih vidnih znamenj. Mogoče pa je, da pa de kmalu Clemenceauva vlada, vsled česar pa še ne bo revolucije. Resnega preobrata se je bati v Franciji še le takrat, ko bo ljudstvo občutilo vso težo vojnih dolgov. Francoska vlada je previdna in še ni razpisala novih davkov za pokritje ogromnih obresti. Vlada bo rajše iskala posojilo, medtem pa tolaži ljudstvo, da bo Nemčija plačala dolgove.

Medtem je pa opaziti na Francoskem druga znamenja. Buržoazija je sprevidela nevarnost in pričela se je pripravljati na odpor in obrambo kapitalističnega reda. Govori se, da že več mesecev obstoji v Franciji tajna buržoazna militaristična organizacija in ima nalogo pobiti revolucijo.

V Italiji je tudi nekaj takega. Dokaz so zadnji izgrezi v Milanu, ko je šovinistična buržoazija napadla socialiste. Bila je pravna bitka na ulicah in štirje so obležali mrtvi. Šovinisti so tudi napadli in zažgali poslopje, v katerem je uredništvo socialističnega lista "Avanti".

Buenos Aires, Argentinja. — "Januarska bela garda", ki je pomagala zatreti generalno stavko v tem mestu, šteje danes že 2000 oboroženih mož. Garda obstopi večidel iz trgovcev in raznih pustolovcev. Ta privatna brigada se pripravlja, da zatere delavske manifestacije dne 1. maja.

Demonstracija za sovjet v angleškem parlamentu.

London. — V torek se je pojavil v nižji zbornici angleškega parlamenta nenavaden prizor. Med debato o predlogi delavske stranke zlede pokojnine sta zavpili dve ženski na galeriji proti dncni,

in soboto so bili veliki izgrezi v Amritcarju. Domačini so zažgali mestno hišo, dve banki in skladišča. Tri osebe so zgorele in angleške čete so v boju obile devet izgrednikov, 21 pa ranile. Oblasti so deportirale več agitatorjev.

V Lahoru so rebeli ubili angleškega vojaka pri napadu na železniško postajo. Oblasti so se poslužile oklopnih vagonov in letal za potlačanje vstaje. V Ahmedabadu so rebeli vpepeli poslopje s telegrafskim uradom.

V Bombaju so tudi bili poučeni boji in vojaki so ranili nekaj oseb.

Enodnevna stavka v Rimu je končala z izgrezi.

Rim. — Štiriindvajsetna generalna stavka v Rimu, ki se je vrnila v spomin padlim spartakovcem v Berlinu, je potekla mirno čez dan. Vse tovarne in delavnice so počivale. Zvečer so socialisti priredili demonstracije proti vladi in tedaj so rimski šovinisti naglo aranzirali protidemonstracije in posledica je bila spopad med delavci in vladnimi demonstranti na ulicah. Vmes je takoj posegla policija, ki je pa udarila po socialistih, češ, da so oni izvalili izgrede, čeprav so buržoazni demonstrantje izvalili delavce s klici: "Doli z boljševizmom! Živela italijanska armada! Živela italijanski Trst in Reka!"

Policija je aretirala socialiste Villo, Dumata, Delaseto in Dellatoro. Čez dan je zborovala republičanska stranka, ki je zahtevala, da mora vlada takoj sklicati narodno ustavodajno skupščino.

General Pershing je vitez v Angliji.

London. — Angleški kralj je podelil generalu Pershingu, vrhovnemu poveljniku ameriške armade v Evropi, viteški naslov. Pershing se bo zdaj imenoval na Angleškem "Sir John". Kralj je povabil tudi ameriškega generala Dickmana, poveljnika 3. armade.

Albanci nabih Italijane.

Pariz. — Iz zanesljivih virov je prišla vest, da so bile italijanske čete nedavno tega v boju z Albanci blizu Tirane. Albanci so natepli Italijane in jim vzeli 20 strojnih pušk, dva lahka topova in vjeli 20 uob. Vest celo pravi, da je bil ubit italijanski general, kar pa ni potrjeno.

Italijanska vlada je vložila protest pri zaveznikih proti Esad paši, katerega dolži, da je povzročil napad.

Prebivalci v Šlezvig-Holštajnu bodo glasovali o svoji bodočnosti.

Pariz. — Velika četvorica je sklenila, da se vprašanje Šlezvig-Holštajna reši na način, kakor je priporočila komisija, ki se je pečala s to zadevo. Komisija vporoča, da prebivalstvo odloči s splošnim glasovanjem, dali hoče biti samostojno, ali hoče pripadati Danskemu ali ostati z Nemčijo.

Ameriške vesti.

BOGATIN PREKLINJA AMERISKO ZASTAVO, PRETEP MED BOGATINI.

New York, N. Y. — Sfringov klub je priredil pojedino v hotelu Waldorf Astoria, pri kateri je senator George E. Chamberlain predaval pesmico "The American Flag". Ko je senator iz Oregona govoril zadnje vrste, je zadaj nekdo vstal s sedeža in zakričal:

"V p—l z ameriško zastavo."

Gostje so planili pokonej in Edward W. Mitchell, podpredsednik Texas & Oklahoma Oil kompanije, je udaril nemirneža s pesjo v brado. Prijatelji, ki so sedeli okoli bogatina, so se umesali in nastal je pretep, pri katerem je Mitchell tudi dobil s pestjo po obrazu.

Bogatin, ki je preklel ameriško zastavo, se je zmuzal iz dvorane, sedel v avtomobil in se odpeljal. Dogodek je obudil precej pozornosti in javnosti in ljudje se čudijo, zakaj ne pride bogatino vo ime v javnost.

V NEW YORKU SE OBNOVI SPLOŠNA STAVKA NA PRISTANIŠNIH LADJAH.

New York, N. Y. — Voditeljski organizacije pristanišnih delavcev izjavljajo, da se splošna stavka uslužbencev na pristanišnih ladjah zopet ponovi. Stavka bo splošna in se bo raztezala celo na bolniške ladje. Oni izjavljajo, da se poslužijo vseh legalnih sredstev, da izvojujejo osemurni de-

lavniki in povišanje mezde. Po izjavi Thomas L. Delahunya, predsednika organizacije, je Alfred H. Smith, okrajni železniški ravnatelj, definitivno odklonil, da ponovno nastavi 112 uslužbencev na vlačilnih ladjah, katere je svoječasnno odstavil, ker niso hoteli vleči ladij, ki so imovina privatnih tvrdk.

STAVKA TELEFONSKIH USLUŽBENCEV.

Boston, Mass. — V novoangleških državah je zastrajkalo nad 6,000 telefonistk in brzojavnih uslužbencev, ki so nastavljeni pri New England Telephone & Telegraph kompaniji in pri Providence Telephone kompaniji. Stavka je splošna, izmimo tvori le država Connecticut.

Uslužbenci in telefonistke zahtevajo povišanje mezde in priznanje njih odbora za pritožbe.

Governor Coolidge iz Massachusettsa, governor Bartlett iz New Hampshire in governor Berkman iz Rhode Islanda so brzojavili predsedniku Wilsonu, da podvzame takoj akcijo in tako odvrne izgubo, ki jo povzroči stavka telefonistk.

Glavni poštar Burleson je na brzojavko governerja Coolidgea odgovoril, da so bili podvzeti vsi potrebni koraki za preprečenje stavke.

VAŽNA ŠOLSKA PREDLOGA SE PREDLOŽI LJUDSTVU NA SPLOŠNO GLASOVANJE.

Lansing, Mich. — Dodatek k državnim ustavi, ki določa, da morajo vsi otroci pohajati v javne ljudske šole, se predloži ljudstvu na splošno glasovanje v novembru 1920, če ne odloči državni tajnik, da se ne morajo prešteti glasovi v peteiji za inicijativo, ki je bila predložena lansko jesen.

Peteijo mora podpisati 43,000 volilcev, da pride dodatek k ustavi na splošno glasovanje, a peteijo je podpisalo veliko stotih volilcev več, kot je bilo treba, da jo podpisajo. Ali državni tajnik je odločil, da ženske niso volilke, dokler ni volina pravica vključena v ustavo. Takoj po tej izjavi so sli nabirale podpisov na delo in so nabrali 8,000 novih podpisov da nadomestijo ženske podpise. T podpisave zdaj pregledujejo v uradi državnega tajnika in če jih proučajo veljavnim, bo državni tajnik obvestil vrhovnega državnega tajnika, da odloči, če so stari podpisi dobri, da se dodatek predloži ljudstvu na splošno glasovanje v jeseni 1920.

Proti temu dodatku k ustavi so na delu vse verske sekte, ki imajo svoje šole, kajti če bo dodatek sprejet odpadejo farne šole in vsi bodo morali pohajati v javne ljudske šole.

SENAT JE SPREJEL EYEROVO PREDLOGO.

Harrisburg, Pa. — Senat je sprejel s 26 proti trem glasovom predlogo za ustanovitev prostovoljne policije. Predlogo je bila od poslana zbornice. Po tej predlogi lahko imenuje governer toliko policajev v vsakem okraju, ki bodo služili brezplačno, kot se zdij njemu potrebno. Prostovoljna policija bo podrejena svetu za javni blagostan, ki imenuje za vsak okraj po enega superintendenta.

Svet za javni blagostan ima pravico poslati policijo iz enega okraja v drug okraj, če se pojavijo nemiri. To pomeni, če ne bo državna policija (konstaberji) mogla napraviti reda, da bo lahko dobila na pomoč par tisoč prostovoljnih policajev, ki bodo z njo skupaj operirali.

OSEMNAJST TUJEZEMCEV A RETIRANIH V DETROITU.

Detroit, Mich. — Zvezne oblasti so aretirale osemnajst tujezemcev, ki bodo zaslišani pred naseljenjskim odborom na obtožbo, da širijo boljševizem. Obtožnica jim očita, da so širili boljševiško literaturo med tovarniškimi delavci v Michiganu.

POŠTNI LETALEC JE OBTICAL V BLATU.

Franklin, Pa. — Michael Eversole, poštni letalec, se je zavoljo viharnega vremena spustil na tla dvanaest milj zapadno od Franklina. Blato na polju je bilo tako veliko, da se ni mogel dvigniti od tal.

Lansing, Mich. — Učitelji so razširili med ljudstvom brošuro, v kateri predstirajo proti nizkim plačam, ki so povsod v navadi v michiganskim ljudskih šolah. Knjižico je izdala državna učiteljska organizacija.

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljaki spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

Nadaljevanje.

"Angelji nebeški, rešite me!" šepeta kneginjica.

Lice Kozakovo postaja vedno bolj rdeče in jeza ga duši.

"Vem," je dejal, "zakaj se čutiš razžaljeno zakaj se mi protiviš! Tvoje srce gori za družega, toda ta up ti bo spaval po vodi, kakor resnično sem živ in Kozak. Poznam ga, tvojega plemiča, torej na pogibljaj mu! Naj ga le dobim v roke, preej ga ukažem obesiti in potegniti mu kožo čez glavo. Znaj, da gre Hmelnički na Labe in tudi jaz pojdem z njim, poiščem tvojega globa, naj bi bil tudi pod zemljo: ko se vrnem, vržem ti na cesto pod noge njegovo vražjo glavo."

Helena ni slišala poslednjih atamanovih besed. Bol, srd, rana, razburjenost in groza so ji vzele moči; premaga jo slabost, v obeh se ji stemni, zapusti jo zavest in nezavestna pade na ležišče.

Bohun jeze delj časa ni mogel spregovoriti: besede. Na ustih se mu prikažejo pene. Ko pa vidi, da Helena blede kakor mrlje leži nepremično na postelji, pridre mu iz prs nečloveški krik: "Umrla je. Horpina! Horpina!"

Pri teh besedah pade na tla. Horpina vsa zasopljena priteče v sobo.

"Kaj ti je?"

"Reši! Reši!" kliče Bohun. "Ubil sem jo, dušo svojo solnce svoje!"

"Kaj si znorel?"

"Ubil sem jo, ubil!" stoka lopov, ter sklepa roke nad glavo.

Toda Horpina, približavši se kneginjici, spozna takoj, da to ni smrt, marveč samo težka omedlevica. Odpelje torej najpoprej Bohuna iz sobane, na kar začne dramiti Heleno, ki je kmalo odprla oči.

"No, gospodična, sedaj ti je bolje", reče ji vražarica. "Brž ko ne se si ustrašila in padla v omedlevico, ki preide in zdravje se povrne. Ti si kakor ribica in dolgo ti je še namenjeno živeti na svetu ter uživati srogo!"

"Kdo si?" vpraša jo s slabim glasom kneginjica.

"Kje sem?"

"V Črtovem jarku. Tukaj je gola puščava; nikogar ne ugledaš, razun njega."

"Ali tudi ti prebivaš tukaj?"

"Tu je moje bivališče. Jaz sem Horpina Dončeva; moj brat je Bohunov podpolkovnik ter vodi hrabre molojce v boj; jaz pa tukaj sedim, da ti bom stregla v tej pozlačeni sobani. Oj, kako je tu lepo. Iz priproste kočje je postala krasna palača. Blišči se, da kar pogled jemlje. In vse to je za te spravil semkaj."

Helena pogleda v čedno lice dekline, ki je kazalo odkritosrčnost.

"Mi boš li prijazna?"

Beli zobje vražarice se zalesketajo v presirnem nasmehu.

"Bom. Zakaj bi naj ne bila?" odvrne. "Toda bodi tudi ti naklonjena atamanu. On je sokol, slaven molojce, on te..."

In Horpina se skloni k ušesu Helene ter ji začne nekaj šepetati. Naposled se jame glasno smejati.

"Pojdi proč!" zakriči kneginjica.

III.

Dva dni poznej, v jutro sta sedela Dončeva in Bohun pod vrbo poleg mlinskega kolesa ter gledala v penečo se na mnej vodo.

"Čuvaj jo in ne spusti je izpred oči, da ne bo šla nikamor iz jarka", reče ji Bohun.

"V jarku proti reki je pol jako ozka; tu pa je dovolj prostora. Ukaži zasuti izhod s kamenjem in bomo tukaj sedeli kakor v loncu; jaz si za se najdem drugo izhodišče, če bo treba."

"S čim se hranite tukaj?"

"Čeremis sadl pod skalami koruzo in vinsko trto ter lovi ptičje v mrežo. Sedaj pa, ko si toliko stvari prinesel s seboj, ne bo ji ničesar manjkalo, k večjemu še tčjega mleka. Ne boj se, več ne pojde iz jarka in nihče ne bo zvedel za njo, če je tvoji ljudje ne bodo razupili, da je tukaj."

"Ukazal sem jim priseci. Zvesti molojci so, ki tega ne razupijo, ko bi tudi kožo drli z njih. Toda sama si pripovedovala, da te večkrat obiskujejo ljudje, da jim vražarisi."

"Časih pridtjo iz Raškova, časih pa turi Bog v odkod. Toda vsi ostanejo pri reki; v jarek nihče ne pride, ker jih je strah. Videl si kosti? Bili so taki, ki so hoteli priti vanj, in tankaj leže sedaj njihove kosti."

"Ubila si jih?"

"Kdor jih je ubil, on jih je ubil. Kdor hoče vražbe, čaka pri jarku in jaz grem h kolesu. Ko ničesa ne opazim v vodi, pridem in povem... Takoj povražarim tudi tebi, ne vem pa, če se pokaže kaj, ker vsakokrat se ne pokaže."

"Da bi le ne ugledala kaj slabega?"

"Če bo kaj slabega, ne pojdek. Bilo bi itak boljše, ko bi ostal."

"Moram iti. Hmelnički mi je poslal v Bar pismo, naj se vrnem; tudi Krivonos je isto ukazal. Sedaj gredo Lah in Kriko močno na nas. Torej moramo tudi mi skupaj."

"Kedaj se vrneš?"

"Ne vem. Bode velika bitka, kakorke ne ali bilo. Ali smrt nam, ali Lahom. Če bom premagal, skrijem se sem, če pa zmagamo, se vrnem po svojo ptičico in jo odpeljem v Krujev."

"Če pogineš?"

"Zato mi povražarisi, da bom vedel."

"Nu, če ugledam tvojo smrt..."

"Zato me je mati rodila."

"Kaj pa naj takrat učinim z dekline. Ma- ji naj vrat zavijem, ali kaj?"

"Če se je le dotakneš z roko, ukažem te natakniti na kol."

"Če poginem, ji povej, naj mi vse odpusti."

"Nehvaležna Poljakina! ... Ali je res mo- goče, da bi te pri takej ljubezni ne ljubila? Ko bi mene tako ljubil, jaz bi se ti ne protivila — hu, hu!"

In Horpina podreza Kozaka s pestjo v rebra ter pokaže vse zobe v nasmehu.

"Pojdi k zlodju!" zakliče Kozak.

"No, no, vem, da nisi vnet za me..."

Bohun se zagleda v penasto vodo, kakor bi si hotel sam povražariti.

"Horpina!" zakliče čez trenotek.

"Kaj?"

"Ko odidem, bode-li tožila za menoj?"

"Če se je nečeš polastiti po kozaki, pa je boljše, da otideš."

"Nočem, ne morem, ne smem. Jaz vem, da bi umrla."

"Torej je boljše, da greš. Dokler te ima pred seboj, te neče poznati, ko bova pa pri njej samo jaz in Čeremis eden ali dva meseca — postane ji dolg čas po tebi."

"Ko bi bila zdrava, vem, kaj bi naredil. Pripeljal bi popa iz Raškova ter mu ukazal, naj naju poroči, toda sedaj se bojim; ko bi se prestrašila in bi mi takoj umrla. Sama si videla."

"Ne vznemirjaj me. Čemu treba popa in svatbe? Ne, ti nisi pravi Kozak. Nočem videti tukaj ni popa, niti duhovnika. V Raškova bivajo dobruški Tatarji, pa bi nam še ta nakopal na glavo. Če oni sam pridero, gotovo jo vzamejo s seboj. Kaj vse ti je prišlo v glavo? Otidi, pa se kmalu zopet vrni."

"A ti poglej v vodo in povej, kaj boš videla. Govori resnico in ne laži, ko bi me tudi zagledala mrtvega."

Dončeva stopi k mlinskemu jezu ter dvigne zatvornico, zadržujočo vodo. Prod vode takoj oblije mlinsko kolo, ki se je začelo urno vrteti, da se je naposled pokrilo zvodno soparo; brozga gostih pen je vrela pod kolesom, kakor krop.

Vražarica vpre svoje črne oči v to brozgo. Prime se z obema rokama za glavo ter začne kličati:

"Huku, huku! pokaži se! V dobovem kolesu, v belej peni, v jasni sopari, ali zli, da ali dobri, pokaži se!"

Bohun se približa ter sede poleg nje. Na njegovem licu si čital strah in radovednost.

"Vidim!" zakriči vražarica.

"Kaj vidiš?"

"Smrt svojega brata. Dva vola ga vlečeta na steber."

"Pojdi k zlodju s tvojim bratom!" zamrmra Bohun; ki je hotel zvedeti vse kaj družega. Nekaj časa je bil slišati samo ropot hitro se vrtečega kolesa.

"Moj brat ima glavo zasanelo in vrani jo kljujejo", reče vražarica.

"Kaj še vidiš družega?"

"Nič. O kako je zasanel! Huku! huku! v dobovem kolesu, v beli peni, jasni sopari, pokaži se!" — Vidim."

"Kaj vidiš?"

"Bitka! Lah! beže pred molojci."

"In jaz jih podim?"

"Vidim tudi tebe. Ti se boriš z malim vitezom. Hur! hur! hur! Čuvaj se malega viteza!"

"A kneginjica?"

"Ni je. Vidim te znovič in pri tebi je nekdo, ki te izda. Tvoj neodkritosrčni prijatelj."

Bohun je kar sprožil požirali besede, ki mu jih je Horpina govorila, natezal spomin, da bi pomagal iztuhtati vražarici bodočnost.

"Kakšen prijatelj?"

"Ne vidim. Ne vem, ali star, ali mlad."

"Star, gotovo star!"

"Tako ga pa poznam. On me je že enkrat izdal. Stari plemič s sivo brado in z marogo na očesu. Na pogibljaj mu! On ni več moj prijatelj."

"On streže po tebi... Vidim znovič. Počakaj, tudi kneginjico vidim v rombastim vencu, v beli obleki a nad njo kroži jastreb."

"To sem jaz."

"Nemara si ti. Jastreb... ali sokol?... Jastreb."

"To sem jaz."

"Čakaj. Ne vidi se več... V dobovem kolesu, v beli peni... O! o! mnogo vojske, mnogo Kozakov, kakor dreva v gozdu, kakor gloža na stepi, a ti si nad vsemi, pred teboj nesejo tri bunčuke (konjske repove)."

"Je kneginjica pri meni?"

"Nje ni; si v taboru."

Zopet nastane molčanje. Kolo ropota, da se ves mlin dreše.

"Hej, koliko je tu krvi! koliko trupel!... Volki in vrani pa okrog njih. Sama trupla in trupla! Ničesar ni moči videti, sama kri!"

Naglo je pih vetra odpihnil soparo s kolesa in ob enem se više nad mlinom pokaže ogavni Čeremis s povezkom drv na plečih.

"Čeremis, zapri zatvornico!" zakliče vražarica. Nato odide k strugi ter si umije v vodi roke in lice. Prtljivoce zapre zatvornico.

Bohun je sedel zamišljen ter se še le zdrnil, ko se je vrnila Horpina.

"Torej ničesar več nisi videla?" vpraša je pot ne vidim ničesar več."

"Ali ne lažeš?"

"Prisegam pri glavi mojega brata, da sem govorila resnico. Njega nahadajo na kol, z volgi ga za noge vleko nanj. Žal mi je za njim. Hej, ni sam obsojen v smrt. Koliko se je pokazalo trupel!... Nikdar jih še nisem videla toliko; gotovo bodo še velike vojske."

"A njo si videla z jastrebom nad glavo?"

Tako je.

"In z vencem?"

"Z vencem ter v beli obleki."

"Kako več, da sem oni jastreb? Pripovedoval sem ti o mladem plemiču — Lahu, — morda je on?"

Deklina nagrbnič čelo ter se zamislila.

"Ne! — odvrne čez nekaj časa, potresajoč glavo. "Ko bi bil Lah, bi bil orel."

HUGHES TUDI TAJI.

Washington, D. C. — Charles Hughes izjavlja, da ni res, da je prejel od cestnoželezniških interesov denar v namene, kot je bilo pričano pred justičnim odsekom v Albanyju. Dejal je, da je čital v listih, da je prejel od cestnoželezniških interesov denar, da priča pred odsekom in prid Carson-Martinovi predlogi. Na stvari ni tudi besede resnice. On trdi, da od cestnoželezniških interesov ni prejel denarja. Po njegovi izjavi so ga vprašale zavarovalne družbe "Equitable," "New York Life," "Mutual" in "Metropolitan," da jih zastopa pred legislativnim odsekom in zagovarja predlogo. Te zavarovalne družbe imajo naložene velike vsote denarja v cestnoželezniških zadolžnicah. Predvsem naj zagovarja ustavno stran predloge. Do sedaj še ni prejel nobenega denarja in tudi ne predložil računa. Kadar položi račun, bo navaden advokatski račun za njegovo delo. Tako se zagovarja Hughes.

Bivši governor Whitman je izpovedal pred justičnim odsekom, da mu je senator Thompson rekel, da je bil Hughes podkupljen od cestnoželezniških interesov.

BIVŠI GOVERNER WHITMAN TAJI VSE.

Albany, N. Y. — Bivši governor Whitman je kategorično tajil pred justičnim odsekom, da je kedaj priporočil, naj senator Thompson opusti opozicijo proti Carson-Martinovi predlogi, ki je dovolila cestnoželezniški družbi povišati vozno. Pripovedoval je vse nekaj drugega kot senator Thompson. Dejal je, da se je senator Thompson izrazil, da je sit politične igre, da so sami zviteži v Albanyju, s katerimi ne more delati. Thompson mu je povedal, da so cestnoželezniški interesi plačali bivšemu governorju Charles E. Hughesu \$50,000, da pride pred odsek in zagovarja predlogo.

Tajila sta tudi Theodore P. Shonts in James L. Anaeknbach, da niso Thompsonu ponujali kandidature za governorja in \$500,000 v volilni sklad. Prvi je predsednik, drugi pa advokat Interborough Rapid Transit kompanije.

Ljudstvo si je o zaslišanju napravilo svojo sodbo.

ŽELEZNIŠKA UPRAVA JE OD KLONILA JEKLO RADI VIŠOKE CENE.

Washington, D. C. — Železniški ravnatelj Hines je odklonil jeklo po ceni, za katero so se zedinili zastopniki industrije in industrialni odbor komercialnega departamenta, ker je cena previsoka.

EKSPLOZIJA NA BOJNI LADJICI.

San Diego, Cal. — Na bojni ladjici 297, ki služi za lovenje potapljač, je eksplodiral gasolin. Ranjenih je osem pomorščakov, en oficir in en civilist.

Razstrelba je nastala, ko so polnili posodo za gazolin, ki drži 1,000 galon. V posodi se je najbrž nabral plin, ki je takoj eksplodiral, ko so ji odvzeli pokrov. Razstrelba je bila tako silna, da je dvignila krov en čevelj in polj visoko.

Čenjeni rojaki pozor!

Čenjenim rojakom naznamimo, da mi kupujemo vse Liberty Bonda ter jih plačujemo v gotovem denarju po dnevnem KURZU (njih vrednosti). Rojaki, katerim je nemogoče priti osebno v naš urad, naj pošljejo svoje BONDE v priporočenem pismu (registriranim), ker na drug način ni nismo odgovorni v slučaju izgube po poštni ali drugi pošiljavi. — Pošljite na naslov: Mr. John Bahorich, 129 Bakeswell Bldg., Pittsburgh, Pa.

Ali kašljate?

Ne zanemarite zdraviti kašlja takoj. Kašelj je znamenje katero zahteva takojšnje pozornosti. Vi potrebujete zdravilo ki je dobro in popolno, nekaj na kar se lahko zanesete. Poslušajte na naš nasvet: Vzemite

Severov Balzam za pluća

(Severa's Balsam for Lungs). To je zelo prijazno zdravilo za prsa in kašelj za otroke in odraslene. Dravljenje s tem je izvrstno. Zdravi bolni prostor, pomaga odtrgati katere in zdravi bolno mrenico. Citajte kaj nam je pisal Mr. John Shramek, R. F. D. 3, Troy, Mo., dne 29. dec. 1917:

"Napiš sem se mrzle vode in to mi je zašlo na pluča in vsled tega sem dobil suhi kašelj. Misli sem si, da me to vduši, vslej ko sem moral zakašljati. Vfil sem eno in pol steklenice Severovega balzama za pluća in kašelj seje skoro popolnoma izgubil. To je v resnici menda najboljšje zdravilo, ki lahko dobite za denar. Sicer mi je nemogoče več prestatati brez tega in zato ga imam vedno doma pri rokah."

Poskusite tudi vi! Tudi vi bode te kmalu spoznali, da smo vam pravilno svetovali. Severov balzam za pluća bi se moral vedno vživati kadar se zdravi kašelj, hudo prehlajenje, zagrnjenost, bronhitis kašelj, gripo, kašelj in influenco.

Cene so 25 in 50c.

Uprašajte po vseh teh in še tudi po drugih Severovih zdravilih pri vašem domačem lekarnarju. Vsak lekar vam z veseljem rad postreže, ali pa vam on naroči za vas ta zdravila. Če vam pa ni mogoče dobiti Severovih zdravil v vaši okolici, tedaj poljite vaše naročilo naravnost nam s priloženo pravilno svoto denarja.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA.

Posiljatev denarja se sprejema za

Hrvatsko, Slavonijo, Dalmacijo, Istro, Primorje in Kranjsko

s popolnim jamstvom

100 kron za \$8.00

Za vsa nadaljša pojasnila pišite na

John Nemeth State Bank

1597 Second Ave., New York, N. Y.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglaš se odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejmemo do njih nobene odgovornosti. Vsak kdor kaj kupi iz oglasov in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vsako odgovornost in posledice naj nosi vsak sam. Upravništvo listne

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaj s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V salogi imam vse za vsakdanje potrebe ne po smerni cenil.

ANTON ZORNIK, Herminia, Pa.

Pošljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

100 KRON ZA \$7.90

Nadalje pošljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Romunsko. Jamčimo za ves poslani denar, enako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Kapital vloge in prebitok znaša blizo \$9,000,000.